

بهمن ماه

۱۳۹۳

کارگاه آموزشی استادان راهنمای کارورزی کشور

با رویکرد تربیت معلم فکور

تهران - سازمان مرکزی دانشگاه فرهنگیان، سالن شهید رجایی

دوره سوم (۲۹ بهمن - ۲ و ۴ اسفند ماه ۱۳۹۳)

برنامه مصوب کارورزی ۱

درس نامه آموزشی: کارورزی ۱ - درس ۱

سری: K1M193V4

زیر نظر:

شورای کارورزی دانشگاه فرهنگیان

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

کارگروهی:

گروه مدیریت کارورزی و مدارس وابسته

بهمن ماه، ۱۳۹۳

نشانی: تهران، شهرک قدس، بلوار شهید فرحزادی، خیابان تربیت معلم، دانشگاه فرهنگیان

تلفن: ۸۷۷۵۱۲۰۰ - نمایر: ۸۸۶۹۸۸۶۴ - کد پستی: ۱۹۳۹۶۱۴۴۶۴ - www.cfu.ac.ir

فهرست مطالب

۱. معرفی درس و منطق آن	۴
۲- فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	۵
جلسه اول: معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی،	۵
جلسه دوم و سوم : کارگاه مسئله شناسی (مطالعه موقعیت)	۵
جلسه چهارم : مشاهده آزاد	۵
جلسه پنجم : کارگاه پژوهش روایتی	۵
جلسه ششم : کارگاه پژوهش روایتی	۶
جلسه هفتم : مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه	۶
جلسه هشتم : مشاهده تأملی و مسئله شناسی ساختار و سازمان مدرسه	۶
جلسه نهم : مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت عاطفی روانی	۶
جلسه دهم : سمینار کلاسی (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن	۷
جلسه یازدهم : مشاهده تأملی کلاس درس و مسئله شناسی فرآیند آموزش	۷
جلسه دوازدهم، سیزدهم، چهاردهم : سمینار (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله.	۷
جلسه پانزدهم : سمینار	۷
جلسه شانزدهم : ارزیابی کار پوشه دانشجو بر اساس ملاک‌ها و سطوح عملکرد	۷
۳. راهبردهای تدریس و یادگیری	۷
۴. منابع آموزشی	۷
۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری	۸
چارچوب گزارش پایانی :	۸

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دروه آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت به تجربه گذاشتن آموخته‌ها و گفتگو برای تعدیل، تعمیق تجربیات و توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای را فراهم می‌کند. این فرآیند از مشاهده تأملی آغاز و به درس پژوهی در سطح مدرسه و کلاس درس جهت کسب مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر و قرار گرفتن در چرخه توسعه حرفه‌ای مداوم ختم می‌شود. مطالعه مسئله‌های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه زمینه‌ساز عمل مستقل حرفه‌ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت‌های واقعی، برای یافتن راه‌حل‌های قابل دفاع (با پشتوانه نظری و پژوهشی) جهت پاسخ به مسئله‌های آموزشی/تربیتی تدارک ببیند. در برنامه کارورزی دانشجویان با درک مبانی نظری قادر خواهند بود تصمیمات اتخاذ شده در موقعیت‌های تربیتی/آموزشی را با ارائه شواهدی از پژوهش‌ها/یافته‌های علمی پشتیبانی نموده و نشان دهند که چگونه این تصمیمات در برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش‌آموزان از پشتوانه نظری لازم برخوردار است. در کارورزی (۱) دانشجویان توانایی تحلیل موقعیت‌های واقعی و انطباق آن با یافته‌های نظری را در قالب پژوهش روایتی کسب کرده و ظرفیت‌های حرفه‌ای خود را توسعه خواهند داد.

نام درس: کارورزی ۱	مشخصات درس
اهداف/پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	نوع درس: کارورزی
با مشاهده تأملی مسئله‌های آموزشی، تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه شناسایی و با استفاده از شواهد و مستندات علمی آن را تبیین نماید.	تعداد واحد: ۲
مشاهدات تأملی و یافته‌های تجربی خود را در قالب پژوهش روایتی ثبت و گزارش نماید.	زمان درس: ۱۲۸ ساعت
	پیش‌نیاز:.....
	نحوه تدریس:

شایستگی اساسی: P Ck & pk کد ۲-۲ & ۳-۱-۲

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها
توانسته است موقعیت‌های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نموده و با کمک شواهد معتبر مسئله را تبیین و برای آن مستندات علمی و پژوهشی ارائه نماید.	توانسته است موقعیت‌های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نموده و با استفاده از شواهد و مستندات آن را تبیین نماید.	توانسته است موقعیت‌های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نماید اما نتوانسته است اطلاعات را به صورت نظام‌مند تحلیل و تبیین نماید.	مسئله‌شناسی
گزارش‌های جمع‌آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را در به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده و گزاره‌ها را در قالب مضامین سازمان‌دهی و با ایجاد ارتباط میان مضامین در قالب یک مسئله/آموزشی/تربیتی تبیین نموده است.	گزارش‌های جمع‌آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را در به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده است و گزاره‌ها را در قالب مضامین سازمان‌دهی و یافته‌ها را گزارش نموده است.	گزارش‌های جمع‌آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده اما نتوانسته است کدگذاری‌ها را در قالب مضامین سازمان‌دهی و یافته‌ها را گزارش کند.	پژوهش روایتی
در گزارش تنظیم شده ارتباط میان فصل‌ها و عناوین ذیل فصل‌ها رعایت شده و یافته‌ها مبتنی بر شواهد و مستندات تجربی و علمی گزارش شده است.	در گزارش تنظیم شده ساختار گزارش نویسی به صورت نظام‌مند در ثبت و ارائه یافته‌ها رعایت شده است و یافته‌ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش تنظیم شده ساختار کلی گزارش نویسی رعایت شده اما شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه نشده است.	گزارش نویسی

۲- فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول: معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد

آموزشی و ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامد و سطوح عملکرد.

جلسه دوم و سوم : کارگاه مسئله شناسی (مطالعه موقعیت)

تکلیف یادگیری : مشاهده فیلم تدریس / موقعیتی در سطح مدرسه و تبیین مسئله بر اساس گام‌های زیر:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی‌ها و مشخصه‌های متمایز کننده)

ب: تشریح توضیح موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن / از زوایه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک‌های اگر، آنگاه، شش

کلاه تفکر و اسکمپر.

د : تعیین نقطه کانونی (انتخاب، جمع‌آوری شواهد، درک و تحلیل، ارائه مسئله)

ه: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات

پوشه کار: نسخه‌ای از مسئله تبیین شده به همراه بازخوردهای ارائه شده در محورهای مختلف تبیین مسئله در پرونده

توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط گردد.

جلسه چهارم : مشاهده آزاد

سازمان‌دهی دانشجویان در مدارس و معارفه آنان به مدارس (جلسه‌آشنایی با مدرسه، مدیر و معلم راهنما)

تکلیف یادگیری : تجربه اولین روز کارورزی من در مدرسه، از دانشجو خواسته شود تا اولین تجربیات خود را از اولین

روز کارورزی از زمان آماده شدن برای رفتن به مدرسه تا زمان برگشتن در قالب داستان یا خاطره یادداشت روزانه ثبت و ارائه

نماید. دانشجو در اولین روز کارورزی مشاهده آزاد دارد و آنچه را مشاهده می‌کند بدون هیچ محدودیتی ثبت و ضبط خواهد

نمود. این موارد می‌تواند شامل رخدادها در مسیر رفت و آمد به مدرسه، فضا و موقعیت مدرسه، تصورات و انتظارات، نحوه

برخورد کادر مدرسه، نحوه مواجهه‌شدن با دانش‌آموزان، گفتگو با کارکنان مدرسه، معلمان و ... باشد.

پوشه کار : داستان نگارش شده در اولین روز کارورزی در پوشه کار.

جلسه پنجم : کارگاه پژوهش روایتی

تعریف و کاربرد پژوهش روایتی

انواع طرح‌های پژوهشی روایتی

ابزارهای پژوهش روایتی

ویژگی‌های پژوهش روایتی

کاربردهای پژوهش روایتی در کارورزی

تکلیف یادگیری : مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه پژوهش روایتی در یکی از محورهای فوق و جمع‌بندی یافته‌ها

برای ارائه به کلاس.

تکلیف عملکردی : تحلیل نمونه‌ای از پژوهش روایتی و شناسایی نوع پژوهش، ابزارهای به کارگرفته شده، ویژگی‌ها و

فرآیند به کارگرفته شده برای تدوین گزارش بررسی و یافته‌ها به کلاس ارائه گردد.

جلسه ششم : کارگاه پژوهش روایتی

تحلیل ساختاری روایت‌ها

(۱) کدگذاری باز

(۲) کدگذاری محوری و انتخاب مضامین

(۳) ارتباط مضامین با یکدیگر

(۴) تبیین مسئله

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده

ب: تنظیم گزارش تهیه شده از مشاهده آزاد مدرسه در قالب پژوهش روایتی

جلسه هفتم : مشاهده تأملی و مسئله‌شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه / بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار

در سطح مدرسه

تکلیف عملکردی : تهیه گزارش از ساختار سازمانی، روش‌های به کار گرفته شده در اداره مدرسه، ساختار سازمانی،

نحوه گردش کار در سطح مدرسه، تعاملات میان مدیر، معلمان، کارکنان و نحوه تعامل با اولیاء مدرسه و تدوین آن در قالب پژوهش روایتی.

پوشه کار: گزارش تهیه شده به همراه بازخوردهای ارائه شده از سوی استاد در پرونده توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط گردد.

جلسه هشتم : مشاهده تأملی و مسئله‌شناسی ساختار و سازمان مدرسه / بازدید از مدرسه و تشکیل

سمینار در سطح مدرسه.

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت فیزیکی مدرسه شامل: موقعیت جغرافیایی و محیط بیرونی مدرس، انواع

فضاها (کتابخانه، زمین ورزش، آبخوری، سرویس‌ها، کلاس‌ها، راهروها، ...) نور، جریان هوا، وضعیت بهداشت، امکانات و تجهیزات (کارگاهی، آزمایشگاهی، شبکه مجازی، سایت و ...) شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله‌شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) ارائه یافته‌ها در سمینار مدرسه.

پوشه کار : گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده استاد در پوشه کار ضبط می‌گردد.

جلسه نهم : مشاهده تأملی و مسئله‌شناسی موقعیت عاطفی روانی / تعاملات در سطح مدرسه / بازدید از

مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه.

تکلیف عملکردی : تهیه گزارش از موقعیت عاطفی روانی مدرسه شامل : روابط عاطفی میان معلم و دانش‌آموزان (درک

حالات روانی دانش‌آموزان، برنامه‌ریزی برای ایجاد جو مثبت و سازنده در فضای کلاس و ...) تعاملات دانش‌آموزان با یکدیگر (میزان احترام، همدلی، همکاری و ...) روابط عاطفی میان معلمان و کارکنان و مدیر شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله‌شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) و ارائه یافته‌ها در سمینار مدرسه.

پوشه کار : گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده استاد در پوشه کار ضبط گردد.

جلسه دهم: سمینار کلاسی (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله)

در این نشست دانشجویان یافته‌های خود از مطالعه موقعیت مدرسه در ابعاد مختلف ساختار سازمانی، موقعیت فیزیکی و عاطفی را در قالب مسئله‌های تبیین شده به همراه راه‌حل‌های مبتنی بر یافته‌های علمی ارائه نموده و یافته‌ها مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

جلسه یازدهم: مشاهده تأملی کلاس درس و مسئله‌شناسی فرآیند آموزش / بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه.

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت آموزشی شامل: جو و فضای عاطفی و روانی، طراحی آموزشی، راهبردهای آموزش، سازمان‌دهی تکالیف یادگیری، تعاملات میان معلم و دانش‌آموزان و دانش‌آموزان با یکدیگر، وضوح و شفاف بودن مباحث، میزان درگیر نمودن دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری، مواد و منابع آموزشی، ارزشیابی از یادگیری و ... شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله‌شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) و ارائه یافته‌ها در سمینار مدرسه. پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده استاد در پوشه‌کار ضبط گردد.

جلسه دوازدهم، سیزدهم، چهاردهم: سمینار (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله).

در این نشست دانشجویان یافته‌های خود از مطالعه موقعیت آموزشی کلاس درس را در قالب مسئله‌های تبیین شده به همراه راه‌حل‌های مبتنی بر یافته‌های علمی ارائه نموده و یافته‌ها مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

جلسه پانزدهم: سمینار (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن بر اساس چارچوب پژوهش روایتی) تکلیف عملکردی: دانشجویان مجموعه یافته‌های خود را در طول ترم در قالب یک پژوهش روایتی زیرنظر استاد تنظیم نمایند. در این گزارش دانشجو باید یافته‌های خود را از مسئله‌های مطالعه شده و تبیین و آن را به کمک شواهد و مستندات علمی پژوهشی قابل دفاع نماید. یافته‌ها در کلاس مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد. پوشه کار: گزارش تنظیم شده در پوشه‌کار توسعه حرفه‌ای ضبط می‌گردد.

جلسه شانزدهم: ارزیابی کار پوشه دانشجو بر اساس ملاک‌ها و سطوح عملکرد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش‌روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی

منبع فرعی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی : ارزشیابی پایانی در درس کارورزی یک در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و استناد به یافته‌های علمی پژوهشی از آن دفاع نمایند.

ارزشیابی فرآیند : ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و ...

ارزیابی پوشه کار : کلیه گزارش‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما) : بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

سایر نکات :

چارچوب گزارش پایانی :

۱. فهرست و فصل‌بندی
۲. مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
۴. اعتبار گزاره‌ها
۵. ظرافت و زیبایی
۶. نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۷. آرایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. راه‌حل‌ها و پیشنهادها
۹. ارجاعات منابع معتبر و پیوست‌ها
۱۰. ساختار علمی و کلی گزارش